

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1936 malî yılı hesabı katğisine aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkere- sile Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdür- lüğü 1936 yılı hesabı katğisi hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/206.1/43)

Devlet Demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1936 mali yılı hesabı katğisine aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresi (3/206)

T. C.
Divanı muhasebat
U. 161061
Sayı H. 380

14 - II - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1936 mali yılı hesabı katğisine aid umumî mutabakat beyannamesinin bağlı olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Divanı Mu. Reisi
S. Oran

Beyanname

1 — Teşkilâtı esasiye ve muhasebeî umumiye kanunları hükümlerine tevfiқан Nafia vekâletince tanzim olunarak bir nüshası Divanı muhasebata tevdi kılınmış olan Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1936 malî yılı hesabı katğisi muhasibliğii Divanca tedkik ve muhakemesi iera edilmiş olan idare hesabı ile karşılaştırılarak görülen farklar ve sebepleri aid olduğu cedvellerde arz ve izah olunmuştur.

2 — 2514 sayılı kanunun 55 neî maddesinde (...Divan ilâmlarının icrasını takibden memurun bağlı olduğu daire mesuldür. İlâmların icrası derecesini gösterir bir cedvel alâkalı daireler tarafından her sene hesabı katğilerine bağlanır) diye yazılı bulunduğu halde D. D. Y. ve L. İşletme umumî idaresince 1936 senesi için bu yolda bir cedvelin hesabı katğiyeye bağlanmadığı anlaşılmağla mezkûr kanun hükmünün tatbiki lüzumu umumî idareye tebliğ edilmiştir.

3 — Cedvellerde yazılı mespuhat nazarı dikkate alınmak şartile hesabı katğide münderic rakamların kabule şayan bulunduğunu arz ederiz.

25 - I - 1940

Birinci reis	D. 1. Reisi	D. 2. Reisi	D. 3. Reisi	D. 4. Reisi	Aza
S. Oran	F. Eke	A. Yurdakul	A. Özgen	F. Erinç	B. Esen
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Y. Z. Aslan	C. Dincer	M. Menemencioglu	R. Bakuy	I. Erenli	II. Demirsoy
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Müddeiumumi
N. Başak	E. R. Ayla	F. Özbudun	Z. Orbay	M. Apak	Enver Arkan

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1936 yılı hesabı katğisi hakkında
kanun lâyihası (1/43)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/4706

18 - XI - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1936 malî yılı hesabı katğisi hakkında Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - XI - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

Devlet demiryolları ve limanları işletme umumî idaresininin 1042 sayılı teşkilât kanununu tadil eden 1483 sayılı kanunun 12 ne maddesi hükmüne göre ihzarı gereken 1936 malî yılı katği hesabı, inşaat dairesininin 1818 sayılı kanunla Nafia vekâletine bağlanması dolayısıyla yalnız işletme katği hesabını ihtiva etmekte bulunmuş ve aşağıdaki kısımlardan tereküb etmiştir.

- 1 — Katği hesab kanunu projesi
- 2 — Masraf katği hesab cedveli (A cedveli)
- 3 — Varidat katği hesab cedveli (B cedveli)
- 4 — İdarî nakliyat hesabı
- 5 — İşletme hesabı (« A » Devlet demiryolları, « B » Bağdad şirketi)
- 6 — Kâr ve zarar hesabı
- 7 — Bilânço

1936 malî yılı bütçe sarfiyatı 25 884 413,24 liradır.

İşbu mikdarm « 22 863 938,89 » lirası 1936 senesi bütçesine konulan « 23 364 657 » lira tahsisat ile 3138 sayılı kanunla verilen « 1 665 000 » lira munzam tahsisata mukabil; « 2 210 422,79 » lirası bütçe kanununun 5, 11 ve 13 neü maddelerile « 2 750 000 » liraya kadar verilen istikraza mezuniyetine istinaden ve « 810 051,56 » lirası da satın alınan Şark demiryolları imtiyazı ile şirkete aid malların tesellüm ve işletme muamelelerine dair olan 3159 sayılı kanunun muvakkat maddesi mucibince sarfolunmuştur.

Masraf bütçesininin 7 ne faslının 9 neü tahmil ve tahliye ücretleri maddesininin « 93 000 » lira tahsisatına mukabil « 168 909,64 » lira fazlasile « 261 909 64 » lira; 9 neü faslının 3 neü reddiyat ve bilet satışı aidatı maddesine konmuş (1000) lira tahsisata mukabil « 14 910,13 » lira fazlasile « 15 910,13 » lira sarfolunmuştur.

Konulan tahsisata nazaran işbu iki fasıldan fazla sarfolunan ceman « 183 819,77 » lira bütçe kanununun 9 neü maddesi hükmüne müsteniddir.

Sarfolunmayan « 2 349 537,88 » lira tahsisatın iptali teklif olunmuştur.

3156 numaralı kanunla satın alınan Şark demiryollarının « 810 051,56 » liraya baliğ 1 ikinci kânunun 1938 - 31 mayıs 1938 tarihine kadar beş aylık masrafı hariç, Bağdad kısmı masarifatı dahil olmak üzere işletme masrafı: « 4 995 459,96 » lira tutan satın alma taksitleriyle bütçe kanununun 5, 11 ve 13 neü maddeleri hükümlerine göre yapılan « 2 210 422,79 » lira masraf dahil olduğu halde « 25 074 361,68 » liraya;

Şark Demiryollarının « 741 598,65 » liraya baliğ beş aylık varidatı hariç, Bağdad kısmı varidatı ile 1935 senesinde satın alınan Aydın demiryollarının emanetten işletme varidatı lehine hesaben nakli yapılan « 510 518,22 » lira ambar mevcudu ve malzeme stoku baliği dahil olmak üzere varidat

bütçesindeki muhammen varidata mukabil tahakkuk eden işletme varidatı «30 480 931,24» liraya baliğ olmuştur.

Bu rakamlara göre varidat fazlası «5 406 569,56» liradır.

Şark demiryollarının 1 ikinci kânun 1938 - 31 mayıs 1938 tarihine kadar olan beş aylık «741 598,65» lira varidatına mukabil «810 051,56» lira masrafı olduğundan «68 452,91» lira varidat eksikliği kaydolunmuştur.

Bağdad kısmı masarifi olarak tahakkuk eden «918 730,87» lira ile varidat olarak tahakkuk eden «2 465 876,32» lira/ 506 sayılı kanunun 7 nci maddesine tevfikân Bağdad demiryolları Şirketi hesabı zimmet ve matlubuna naklolunmuştur.

Bu münakaleden sonra, Şark demiryolları beş aylık masraf ve varidatı dahil olduğu halde, işletme masrafı «19 970 222,41» lira ve mübayaa taksitleriyle birlikte «24 965 682,37» lira; işletme varidatı da «28 756 653,57» lira olarak tesbit edilmiş ve bilanço'ya bağlı işletme hesabı bu rakamlara göre tanzim olunmuştur.

İşletme hesabında münderiç varidat ve masraf rakamlarına göre varidat fazlası «3 790 971,20» lira olarak tesbit edilmiştir. Ancak alacaklı hesaptan işletme varidatına nakil suretile irad kaydolunan Aydın hattı mağaza mevcudu karşılığı «510 518,22» lira nazarı itibara alınmadığı takdirde işletme varidat ve masrafı Umumî idare ve Şark demiryolları ayrı, ayrı olmak üzere aşağıdaki neticeyi verdiği görülmektedir. Şöyle ki :-

Umumî idare

Varidat	28 015 054,92
Aydın hattı mağaza karşılığı olup tenzil edilen	510 518,22
	27 504 536,70
Masraf	24 155 630,81

Umumî idare varidat fazlası

3 348 905,89

Şark demiryolları

1 - I - 1938 - 31 - V - 1938 beş aylık

Masraf

810 051,56

Varidat

741 598,65

Varidat eksikliği

68 452,91

Varidat fazlası yekünü

3 280 452,98

=====

Bütçe kanununun 5 nci ve 6 nci maddelerinde münderiç hizmetler, akdine mezuniyet verilen istikrazlara ihtiyaç hissedilmeden normal varidatla ifasma imkân hâsıl olduğundan yukarıda varidat fazlası olarak gösterilen «3 280 452,98» lirayla alacaklı hesaptan varidata alınan «510 518,22» lira ki, ceman «3 790 971,20» lira 1042 sayılı teşkilât kanununun 51 nci maddesi mucibince geçmiş seneler zararlarını telâfi için kâr ve zarar hesabına naklolunmuştur.

1936 malî yılı işletme emsali

Varidat

Alacaklı hesaptan nakil suretile irad kaydolunan Aydın hattı mağaza mevcudu dahil değildir.

Emsal

	Masraf
İşletmeler	20 888 953,28
Mubayaa taksitleri	4 995 459,96
	25 884 413,24

30 712 011,67

68,01

—

—

30 712 011,67

84,28

Beher (100) lira varidata mukabil yapılan masrafı gösteren işletme emsali yukarıda görüldüğü üzere mübayaâ taksiti hariç olmak üzere (60,01) ve mübayaâ taksitile birlikte (84,28) dir.

1937 malî yılına devreden kâr ve zarar hesabı zimmet bakiyesi 1935 senesinden 1936 senesine devreden bakiyeye nazaran (2 161 970,54) lira fazlasile (28 227 745,79) liraya baliğ olmuştur.

1042 sayılı teşkilât kanununun 47, 49 ve 50 nci maddeleri mucibince işletme masrafı gibi kâr ve zarar hesabına masraf kaydolunmakta olan itfa ve teedid sermayelerine 1936 malî senesinde ayrılan mebalîğ, itfa için (4 227 055,50) lira ve teedid için (2 513 164,15) liradır.

1936 malî yılı sonu itibarile amortismanın baliğ olduğu umumî yekûn : (24 720 168,30) lirası itfa ve (14 709 183,98) lirası da teedid olmak üzere (39 429 352,28) liradır.

Bu gün (14 709 183,98) lira tutan teedid sermayesinden İzmit - Eskişehir arasında 80 kilometrelik bir hat kısmında (739 292,67) lira sarfedildiği gibi bu sermayeyi karşılayan, ancak esas itibarile inşaat bütçesinden yapılması icab ettiği halde işletme masrafına tahmil edilerek yapılan ve yapılmakta bulunan Ankara gar binası, Sivas atelyesi gibi tesisat da vardır.

Satın alınan hatların mübayaâ taksitleri işletme masrafından ödenmekte, diğer taraftan bu hatlara aid itfa ve teedid sermayeleri ayrıca kâr ve zarar hesabına masraf kaydolunmaktadır.

Aynı gaye istibdat edilerek yapılan ve mükerrer itfa maliyetini arzeden bu amortisman sistemini ıslah etmek, aynı zamanda teşkilât kanunu hükümlerine göre tesis edilmiş olan itfa ve teedid sermayelerinin gaye ve hizmetlerini bu günkü icab ve zaruretlere daha uygun bir hale getirmek maksadile kanunun bu babdaki hükümlerinin tadili etrafında gerekli tedkikata başlanmak üzere dir.

Devlet demiryolları ve limanları işletme umumî idaresi 1936 malî yılında yapılan idarî nakliyat

Ton	1 263 276
- Ton kilometre	137 054 546
Lira	1 370 545,46

Maliye ve muhasebe

işleri reisi Umumî müdür Nafia vekili

Divanı muhasebat encümeni mağbatası

T. B. M. M.

D. M. Encümeni

Esas No. 1/43, 3/206

Karar No. 31

12 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1936 mali yılı hesabı katğisi hakkında Başvekilliğin 18 - XI - 1938 tarihli ve 6/4706 sayılı tezkeresi ile teklif olunan kanun lâyihası ve Divanı muhasebatın mutabakat beyanamesi Divanı muhasebat reisi Seyfi Oranın huzur ile tedkik ve müzakere olundu.

1 — Hesabı katğinin muhassasat cedvelinde yazılı tahsisat ile tediyatın Divanı muhasebatça tesbit olunan miktarlara uygun olduğu görülerek kabul edilmiştir.

2 — Hesabı katğinin varidat cedvelinde yazılı tahsilâtın Divanı muhasebatça tesbit olunan miktara nazaran 3 425,42 lira noksan olduğu görülmüş ve bu da bütçeye aid bir varidatın idarece bütçe harici bir hesaba kaydedilmesinden ileri gelmiş ve bu sebeble Divanı muhasebatın cedvelinde gösterilen miktar kabul edilmiştir.

3 — 1483 numaralı kanunun 12 nei maddesi mucibince hesabı katğiye eklenmesi lâzımgelen cedvellerden tesisatı ibtidaiye hesabına aid cedvelin 1818 numaralı kanun ile inşaat dairesinin Demiryolları idaresinden ayrılarak Nafia vekâletine bağlanmış olmasından dolayı eklenmediği anlaşılmış ve bu eihet zarurî görülmüştür.

4 — Sözü geçen 12 nei madde mucibince eklenen cedvellerden işletme hesabına aid cedvele

göre Bağdad kısmı masrafı olarak tahakkuk eden 918 730,87 lira ve varidatı olarak tahakkuk eden 2 465 876,32 lira 506 numaralı kanunu tadil eden 1483 numaralı kanunun 17 nei maddesi mucibince Bağdad şirketini temsil hesabın zimmet ve matlubuna münakalesinden sonra işletmenin hakikî masrafı 19 970 222,41 lira ve mubayaa taksitleri ile birlikte 24 965 682,37 liraya baliğ olmuştur. İşletme varidatı da 2 nei fıkradaki miktar nazarı dikkate alınmak şartile 28 760 078,99 lira olarak tesbit edilmiş ve bu suretle işletmenin hakikî kârı 3 794 396,62 lira olarak kabul olunmuştur.

Yukarıda arzedilen sebebler dolayisile kanun lâyihasının 2 ve 5 nei maddeleri tadilen ve diğer maddeleri bazı kelimeleri değiştirilmek suretile aynen kabul edilerek Umumî Heyetin yüksek tasvibine arzedilmek üzere sunulur.

Divanı muhasebat E. R.	M. M.	Kâtib
Niğde	Çanakkale	Kastamonu
Faik Soylu	R. Bulayırılı	H. Dicle
Afyon K.	Balıkesir	Bolu
Cemal Akçın	H. Şeremetli	Cemil Özçağtar
Bolu	Burdür	Kastamonu
E. Yerlikaya	M. Sanlı	Nuri Tamaç
Sivas		Ordu
M. Gürleyük		Ahmed İhsan Tokgöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Demiryolları ve limanları işletme umumî idaresinin 1936 malî yılı katğı hesab kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet Demiryolları ve limanları işletme umumî idaresinin 1936 malî yılı masrafı bağı «A» cedvelinde gösterildiğı üzere «25 884 413,24» liradır.

MADDE 2 — Sözü geçen idarenin aynı yıl varidatı bağı «B» cedvelinde gösterildiğı üzere «31 222 529,89» liradır.

MADDE 3 — Tahsisattan sarfolunmayib «A» cedvelinin aid olduğı sütunda gösterilen «2 349 537,88» lira tahsisat bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Nafia vekilleri memurdur.

12 - XI - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Hilmi Uran	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Dr. R. Saydam	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1936 malî yılı hesabı katğı kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet Demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğünün 1936 malî yılı masarifi bitişik (A) cedvelinde gösterildiğı üzere 25 884 413,24 liradır.

MADDE 2 — Adı geçen umum müdürlüğün bu yıl tahsisatı bitişik (B) cedvelinde gösterildiğı üzere 31 225 955,31 liradır.

MADDE 3 — 1936 malî yılı içinde sarfolunmayan ve bitişik (A) cedvelinde ayrı bir sütunda gösterilen 2 349 537,88 lira tahsisat bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Maliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

A - CEDVELİ

F.	Muhassasatın nevi	Muhassasat		Sarfiyat		İptal olunan muhassasat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1	Ücret ve yevmiyeler	6 592 993		5 894 765	30	698 227	70
2	Daimî memuriyet harcırahı	9 960		7 134	52	2 825	48
3	Muvakkat memuriyet harcırahı	31 259		28 815	94	2 443	06
4	Müfettişler harcırahı	85 482		58 834	75	26 647	25
5	İdare teşkilâtına dahil memur ve müstahdemlere yardım	690 000		637 555	74	52 444	26
6	İdare masrafları	1 003 896		879 572	75	124 323	25
7	İşletme masrafları	9 817 303	64	9 535 683	93	281 619	71
8	Mütenevvi masraflar	130 000		113 021	29	16 978	71
9	Borçlar	172 910	13	24 789	77	148 120	36
10	Tesisat ve tevsiat masrafları	288 200		260 574	39	27 625	61
11	Sigorta ücret ve sermayesi	55 000		55 000		0	
12	Tekaüd, dul ve yetim maaşları	1 860		786	84	1 073	16
13	Mubayaa olunan hat ve limanların senelik faiz ve itfa karşılıkları ve sair masrafları	5 855 755		4 995 459	96	860 295	04
14	Bakımı idareye devredilen hatların noksanlarının ikmal masrafı	250 000		143 085	71	106 914	29
15	1715 numaralı kanunun 8 nci maddesi mucibince Cümhuriyet Merkez bankasına verilecek itfa karşılığı	228 858		228 858		0	
F. M.	Ankara gar binası	513 869	17	513 869	17	0	
F. M.	Sivas cer atelyesi	923 727	48	923 727	48	0	
F. M.	İzmit - Eskişehir arasındaki hattın 80 kilometrelik kısmının tecdidi	739 292	67	739 292	67	0	
F. M.	1932 malî yılına kadar sarfolunup ta mahsubu icra edilmeyen masraf	4 803	95	4 803	95	0	
F. M.	1818 numaralı kanun mucibince inşaata devredilen Arada ambarının 1 - VI - 1931 tarihindeki mevcudu	28 729	52	28 729	52	0	
F. M.	Şark hattı sarfiyatı	810 051	56	810 051	56	0	
YEKÜN		28 233 951	12	25 884 413	24	2 349 537	88

B - CEDVELİ

F. M.	Varidatın-nevi	Muhammenat		Tahsilât	
		Lira	K.	Lira	K.
1	Demiryolları işletme hasılatı				
1	Yöleü	6 150 000	00	7 788 387	15
2	Yöleü ağırlığı	200 000		178 647	29
3	Mesajeri	450 000		608 008	26
4	Seyri seri	900 000		1 207 862	25
5	Seyri hafif	13 850 000		17 554 067	08
6	Muhtelif hasılat	570 000		1 761 305	11
	Fasıl yekûnu	22 120 000		29 098 277	14
2	Liman ve rıhtım hasılatı				
1	Haydarpaşa liman ve rıhtımı	630 000		680 227	05
2	Derince limanı	150 000		170 138	56
	Fasıl yekûnu	780 000		850 365	61
3	Sihhiye tevkiifatı	170 000		203 852	72
4	Mütenevvi hasılat				
1	İstimalden iskat edilen vagon, lokomotif ve hurda demirler	5 000		824	10
2	Memurlardan alınacak tahsil ücreti	2 500		2 316	04
3	İdareye aid binalardan alınacak icar bedeli	35 000		78 721	05
4	1 haziran 1912 tarihli itilâfnamesine tevfiқан İzmir li- man idaresinden senevi maktuan alınacak bedel	7 500		0	
	Fasıl yekûnu	50 000		81 861	19
5	Bakımı işletmeye devredilmiş hatlardaki nevakıs be- dellerine mahsuben	250 000		250 000	
F. M.	Şark hattı varidatı	0		741 598	65
	UMUMİ YEKÜN	23 370 000		31 225 955	31